

טרף בקלפי פרק רביעי יומא

מח א ב ג מ"י פ"ב מהל'
תמידין הל' ו:

א) לעיל ו: וש"נ,
ב) ונחמס לא: א) ויקרא
ו: ד) נסח, ט) ז"ל דרבא,
ו) ונ"י מוספות מגינה כג:
ד"ה שאסן.

רבינו הגנאל

מה תחילתו אע"פ שהוא תמיד של חול דוחה טומאה, דכתיב ביה במועדו ואפילו בטומאה, כך סופו דוחה טומאה ואינו [דוחה] שבת כחחלתו, מה תחילתו תמיד של ערב שבת, אם נאנסו ולא הקיבוהו אינו קרב בשבת עם תמיד של שבת, כך סופו אינו דוחה שבת. לרב חסדא נמי האי דכתיב במועדו לא קשיא סופו כחחלתו לית ליה, שבת דהותרה בציבור שנאמר וביום השבת שני כבשם סופו נמי דוחה שבת, טומאה דדחיה היא בצבור דאטיקא בפרק ראשון לרב ששת דדחיה היא, תחילתו דעיקר כפרה היא דחי, סופו דלאו עיקר כפרה לא דחי. מאחרי שנחברו כי לא בא זה הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תבנה אלא לאש מחתה ומנורה. דאמר המכבה אש הנלקח מעל המזבח למחתה או להדליק המנורה, אביי אמר חייב אע"פ דאתה לארעא וכבאי, אש המזבח קרינן ביה, וכתיב לא תבנה. רבא אמר כיון דאתה נעתקה מאש המזבח ופטור, ואקשינן אלא הא דאמר רב נחמן המוריד גחלת מעל המזבח וכיבא חייב, כמאן כבאי, כלומר הלבחא רב נחמן, וקייא לן אביי ורבא הלבחא רבא קראשא הלבחא אהלכתא. ופרקינן התם לגבי רב נחמן אפילו רבא מודה שחייב, דפטור היכא דנתקה למצוה למחתה או למנורה (דכיון דנתקה למצוה למחתה או למנורה) לכיין דנתקה למצוה, לאו אש מזבח היא, ובמנורה ובמחתה לא אשכחנן בה קרא לא תבנה. איכא דאמרי היכא דאחית גחלת לארעא וכיבא דברי הכל פטור, כי פליגי במכבה גחלת למזבח, אביי אמר חייב, אש מזבח היא. רבא אמר פטור, כיון דנתקה למחתה או להדליק המנורה יצאה מחורת אש מזבח תעשית אש מחתה ומנורה. הדרן עלך טרף בקלפי

שבת היינו אפילו סופו הקטרמו ולרב חסדא תחילתו דוחה טומאה היינו דווקא שחיטה וזריקה וליכא למימר דלרבה נמי תמיד דשבת תחילתו דוחה שבת שחיטה וזריקה סופו הקטרמו אינו דוחה דהאמר בפרק אלו דברים (פסחים דף סח:): זבא ורלה כמה תציבה מנחה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואימורים כשרים כל הלילה ואין ממתין להם עד שתשחך ועוד מאי קאמר רבה שבת תחילתו לאו בר מידחי שבת הוא סופו נמי לא דחי ואי סופו אין דחי דקאמר רבא שבת דלחו בר מידחי שבת הוא ה"ל בר מידחי שבת הוא על כן נראה לר"י פירוש שני שפירש"י תחילתו וסופו הכל על הקטר חלציו קאי וקאמר רב חסדא הקטר חלציו שלא ניתמרו דוחין טומאה סופו איברים שניתמרו לעשות להם מערכה צפני עזמן ולהקטיר בטומאה אלא מקטירין בטומאה על המערכה גדולה דכיון דטמאים הן אינן דוחין הטומאה דלא חשיב כתמיד דיומייה ודוחה את השבת כדגמרינן (שבת כ:.) מבבל מושבותיכם ועושין להם מערכה צפני עזמן כיון דכשרים הן ורבה ס"ל תחילתו דוחה את השבת איברים דתמיד דיומייה סופו איברים שניתמרו אינן דוחין שבת לעשות מערכה צפני עזמן אפילו אם הן טהורין אבל דוחה את הטומאה אם ניתמרו צמול עושין להם מערכה צפני עזמן ומקטירין בטומאה והיינו פלוגתא דלעיל קאמר אפילו פסולין עושין להם מערכה צפני עזמן ואפילו בשבת והיינו פלוגתא דרב הונא בין לרבה בין לרב חסדא ורבה דלמר סופו אינו דוחה שבת לית ליה פירכא (י: דרבה דלמר בכל יום מנן אלא סבירא ליה לרב משבת ומה שוקשה לו על פירוש שני דקאמר תחילתו דעיקר כפרה ואי אצריכין לתמיד דיומייה וגדולה מזו אמרינן לעיל בפ"ב (דף סח:.) אינטיקין ס"ד אמינא כיון דעבודה דלא מעבדא כפרה היא כו' אבל הפשט וניתוח דמעבדא כפרה צעי כהונה אלמא אפילו הפשט וניתוח קרי עיקר כפרה לגבי נתינת אש דהיינו אף על גב דעיקר כפרה דסם היא כל שכן בהקטרה דיומייה נחא דקרי ליה עיקר כפרה לגבי איברים דניתמרו:

טומאה (ה) דסחילתו. מה תחילתו בר מידחי טומאה הוא אם אין כהן טהור לזרוק דמו: **שבת דסחילתו.** דתמיד דערב שבת לאו בר מידחא שבת שהרי בין הערבים נשמט ודס נפקל בשקיעת החמה: **דחוייה היא זליצור.** בקושי הותרה וכל כמה דאפשר מהדרינן אטרויין: **המכבה אש מחסה ומנורה.** לאחר שחמה גחלים למחתה או למנורה כיצד: **חייב משום לא תבנה א:** אינטיק למזוזה. לשום (ב) למחתה ומו לא קרינן ביה אש המזבח ד: **דכבייה נראשו של מוצת.** לאחר שניטקה ממערכתה:

טומאה דתחילתו בר מידחא טומאה הוא סופו נמי דחי שבת דתחילתו לאו בר מידחא שבת הוא סופו נמי לא דחי לרב חסדא לא קשיא סופו כחחלתו (תחילתו) לית ליה שבת דהותרה היא בציבור סופו נמי דחי טומאה דדחיה (ה) היא בציבור תחלתו דעיקר כפרה דחי סופו דלאו עיקר כפרה לא דחי איתמר המכבה אש מחתה ומנורה אביי אמר חייב רבא אמר פטור דכבייה בראשו של מזבח דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי דאחתייה אארעא וכבייה אביי אמר חייב אש המזבח היא רבא אמר פטור כיון דנתקה נתקה אלא הא דאמר (ג) רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבא חייב כמאן כבאי אפילו תימא כרבא התם לא אינטיק למצוה הכא אינטיקה למצוה איכא דאמרי דאחתייה אארעא וכבייה דכולי עלמא לא פליגי דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח אביי אמר חייב אש המזבח הוא רבא אמר פטור כיון דנתקה נתקה אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבא חייב כמאן לא כבאי ולא כרבא התם לא אינטיק למצוה:

הדרן עלך טרף בקלפי

אינטיק למצוה הכא אינטיקה למצוה איכא דאמרי דאחתייה אארעא וכבייה דכולי עלמא לא פליגי דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח אביי אמר חייב אש המזבח הוא רבא אמר פטור כיון דנתקה נתקה אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבא חייב כמאן לא כבאי ולא כרבא התם לא אינטיק למצוה:

הדרן עלך טרף בקלפי

קאמר הני לאו עיקר כפרה ניהו ומיהו לא קשה דבהקטרה נמי איכא כפרה ועיקר כפרה קרי לתמיד דיומייה וגדולה מזו אמרינן לעיל בפ"ב (דף סח:.) אינטיקין ס"ד אמינא כיון דעבודה דלא מעבדא כפרה היא כו' אבל הפשט וניתוח דמעבדא כפרה צעי כהונה אלמא אפילו הפשט וניתוח קרי עיקר כפרה לגבי נתינת אש דהיינו אף על גב דעיקר כפרה דסם היא כל שכן בהקטרה דיומייה נחא דקרי ליה עיקר כפרה לגבי איברים דניתמרו:

כי פליגי דאחתייה אארעא וכבייה אביי אמר חייב. הקשה רבינו שמתה דלמר לעיל (דף מד:.) נתפור הימנה קב גחלים מכבדן לאמה ופרש"י לאמת המים שצנורה וקשה לאביי ופי' דלאמה דלעיל אין זה אמת המים אלא מקום הוא ולי נראה דלא קשיא דלא מיחייב משום דכיון דצמתינן חותה צל ד' קצין ומערה לשל ג' קצין ונתפור מהן קב ומה שנתפור אינו עומד לאוספן אפי' אביי מודה כיון דאינטיק אינטיק אבל אש דמחתה ומנורה מיירי דאחתייה אארעא וכלי וחזי למזוזה ולהכי חייב לרבה פטור דלא מיחייב אלא או בראש המזבח או אפילו למטה היכא דקאי לאהדוריה כמו המוריד גחלת וכיבא דחויא לאהדורה ושוב מאלתי בתוספ' תמיד של רבי ברוך ברבי יחזק שהקשה הקושיא ומירץ כמו שתיירמי עוד מירץ דמכבדן לאמה לאחר שכצו וכתב שרבינו נסים ז"ל הקשה אותה צמגילת סתרים וזהו לשונו הא גחלים קדושים הן כדתנן (חגיגה דף קג:.) הוסיף ר"ע הסלת והלצונה והגחלים שאם נגע טבול יום צמקנתן פסל את כולן וא"כ אין מכבדן לאמה והלא מפסיד קדשים ומירץ דצירושלמי מקשה זאת הקושיא בפרק בתרא דחגיגה וה"ג התם תינת קטורת ולצונה גחלים מאי פירוש אמאי פסל את כולן והלא אינם קדושים אמר רבי בון בר רב כהנא תיפתר בגחלים של יום הכפורים שצמנה שהיא חותה את כולן הוא מכניס אבל גחלים של כל יום לא כהיא דתנינן נתפור הימנה קב גחלים מכבדן לאמה פי' גחלים של יום הכפורים כללי שחותה זו הוא מכניס להכי הכלי מנרפן אבל מחתה של כסף שאין לייין לא מנרפן והו' ואינן קדושים ולכן מכבדן לאמה ומיהו רבינו ברוך פירש פירוש הירושלמי בע"א דבעי למה פסל את כולן והלא אינו נרץ לכלי שהרי נתפור מהן קב גחלים ואפילו למאן דלמר נתפור מהן קב גחלים ואפילו שרץ לכלי היינו למאן דלמר נירוף דאורייתא דאז הוסיפו חכמים אפילו שאין נרץ לכלי היינו למאן דלמר ומשני בשל יו"כ שהיו כולם קדושים והוא הדין דהוה מצי לתרוצי צמחתה שניה של ג' קצין שמאחתייה לא נתפור כלל ורבינו תם משיב להרב רבי יעקב ישראל בע"א דלכן מכבדן לאמה דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ולא מיקדשי הנך גחלים וקשה דאם כן תקשה מאן למאן דלמר פרק לולב וערבה (סוכה דף קמ:.) כלי שרת מקדשין אלא מדעת מיהו בפרק קמח' דמנחות (דף קז:.) דיין רבי יוחנן מצרייתא זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת ושמה סבור כהיא צרייתא והכי נמי אין לומר דמחתה ראשונה של ד' קצין לא היתה כלי שרת דהא כתיב קרא ועוד כיון דהוה על המזבח מקדש את הראוי לו ודוחק לומר דהיינו דווקא בקרבנות:

הדרן עלך טרף בקלפי

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה טומאה סופו כחחלתו מה תחילתו: (ב) ד"ה אינטיק למזוזה לשום אותו למחתה:

מוסף רש"י
דדחיה היא בציבור. אף על פי שהקטן ציבור דוחה אותה, בקושי הותרה ולא הותר גמור הוא וכל מה דלמיני להדורי מהדרינן שיעשה בטומאה, לאו הותר גמור הוא, אלא היכי דלא משתמי טהורין (פסחים עו.) כלומר בקושי נדחית אצלה דחיו בעלמא על ידי נשיאות עון שהציץ מרצה, ולא כדיתיר גמור (ובחיים ג:.) הדרן עלך טרף בקלפי

תוס' ישנים
המוריד גחלת מעל המזבח וכיבא חייב. הקשה ה"ר אלחנן מהא דתנן בפרק המזבח מקדש גחלת פו' אן גחלת שפקעה מעל המזבח לא יחזיר ויפון דלא יחזיר נשמה ממות ואין חייב [משום] מכבה. ואמר לו רבינו שם מילוק בין פקעה מעל המזבח להוריה. הדרן עלך טרף בקלפי.